

Faksimil

Anonymus, "Liber lever vidare...", Ord & Bild, nr 2 1992, p. 120.

Övers. av den osignerade (men med största sannolikhet författad av Pierre Bourdieu) redaktionella texten "Liber continue..." i Actes de la recherche en sciences sociales, n° 89, septembre 1991, p. 84. Denna text inledde den inlaga i detta nummer av Actes som innehöll magasinet Liber. Revue européenne des livres, n° 7, Septembre 1991.

Övers: Donald Broady.

Kommentar

Texten inledde den första utgåvan av det svenskspråkiga magasin som med titeln "Liber" och ibland med undertiteln "Europeisk bokrevy utgiven av Pierre Bourdieu" som fr.o.m. nr 2 1992 publicerades kvartalsvis som inlaga i tidskriften Ord & Bild. Inlagan placerades i slutet av tidskriftsnumren, ibland tryckt så att säga uppochned och bakochfram, dvs pärmens baksida utgjorde framsidan till Liber. Omfånget varierade mellan 12 och 24 sidor. I arkivet finns utgåvorna no 9 (vilket var den första svenska utgåvan, i Ord & Bild nr 2 1992), 10, 11,13, 14, 16, 17, 21/22, 23, 25. Initiativtagare till den svenska utgåvan var Donald Broady som även fungerade som redaktör, för vissa nummer tillsammans med Johan Öberg eller William Fovet.

Den svenskspråkiga Liber innehöll översättningar ur det magasin vars franska titel var Liber. Revue européenne des livres (år 1994 omdöpt till Liber. Revue internationale des livres). Detta utgavs 1989–1998 parallellt på ett flertal europeiska språk, antingen som separata häften eller som inlagor i eller bilagor till dagstidningar, kulturtidskrifter eller vetenskapliga tidskrifter. Inledningsvis publicerades varje nummer av Liber samtidigt i fem europeiska tidningar: den franska utgåvan i Le Monde, den tyska i Frankfurter Allgemeine Zeitung, den italienska i L'Indice, den spanska i El País och den engelska i Times Literary Supplement. Efter hand tillkom utgåvor på ytterligare europeiska språk, men infogade i kulturtidskrifter eller vetenskapliga tidskrifter (i Frankrike sept. 1992 i Actes de la recherche en sciences sociales) medan publiceringen i de stora tidningarna upphörde. Den svenskspråkiga utgivningen utgjordes således av inlagor i Ord & Bild, med start i denna tidskrifts nr 2 1992 då de översatta artiklarna var hämtade ur Liber no 9, maj 1992, med undantag för den inledande redaktionella texten "Liber lever vidare..." som var översatt från franskspråkiga Liber nr 7, sept. 1991.

Liber lever vidare...

Liber, Revue européenne des livres föddes i oktober 1989. Den publicerades gemensamt av fem tidningar, El País, Frankfurter Allgemeine Zeitung, L'Indice, Le Monde och Times Literary Supplement. De första sex numren var ett försök att låta mer än två miljoner läsare, spridda över hela Europa, ta del av anmälningar av böcker publicerade över hela kontinenten så snart dessa utkommit på originalspråket.

Men utopin var alltför vacker. Liber var en gratisbilaga som blev för dyr för tidningar med stor upplaga. Av det skälet kvarstår bland dem som ursprungligen vågade engagera sig i företaget blott L'Indice. Istället har ett antal kulturtidskrifter anslutit sig.

Liber lever vidare. Förlusten av en del av den läsekrets som var med från början ger ingen anledning att överge den ursprungliga planen: att bidra till en livligare och snabbare diskussion länderna emellan om konst, litteratur och vetenskap, för att motverka de fördröjningar och missförstånd som hindrar de intellektuella sfärens i skilda länder att bli i egentlig mening samtida. Att bereda utrymme för intellektuell nyfikenhet och intellektuellt utbyte tvärs över nations- och disciplinräns. Att verka för ett närmande mellan konst, litteratur, filosofi och samhällsvetenskap — områden som stundom konstlat ställs mot varandra.

Liber fortsätter att presentera material under återkommande rubriker, såsom "Europeiskt bibliotek". Dessa korta anmälningar är frukten av en nära samverkan mellan kritiker och specialister från olika länder, vilket minskar risken för att urvalet av böcker dikteras av den bestämdhet och flathet som odlas inom kretsarna för ömsesidig beundran. Urvalet präglas lika mycket av tystnad (i fråga om de "mediahändelser" vilka förvisso är mediala men knappast förtjäna att kallas händelser) som av ambitionen att med några få ord lyfta fram vilkas värde kommer att bestå. Under rubriken "Europeisk etnografi" skall efter hand skilda intellektuella traditioner tecknas, med sina särdrag och regionala egenheter, sin moral och de böjelser som präglar dem, de moden och modeller som regerar dem. Samma strävan att ge läsarna tillgång till redskap för att lära känna och förstå skillnader som beror på skilda historiska bakgrunder ligger till grund för valet av de författare, konstnärer eller vetenskapsmän som under rubriken "Åsikter" inbjuds att medverka som kolumnister, eller presentera "Korta nyheter" om kulturlivets viktigaste begivenheter och framför allt om "bokfabrikens" dolda mekanismer, eller att under rubriken "Nya metoder" introducera nyskapande strömningar inom konstnärlig eller vetenskaplig forskning.

Ambitionen är alltså att gå mot strömmen, att bjuda de härskande krafterna och etablissemanen motstånd och i stället låta unga författare och konstnärer, små genrer och förlag träda fram, liksom på nationernas nivå de små länderna; att göra upp med icke ifrågasatta trosföreställningar i den akademiska ortodoxin — så stark i dessa restaurationstider, liksom med den dagsländeaktiga prestige som det falska avantgardet åtnjuter; att bekämpa de chauvinistiska och elitära bakåtsträvare som vaktar Kulturen, Språkriktigheten och andra fetischer, men också att bekämpa de klåpare med avantgardistiska pretentioner som strävar efter att till den konstnärliga eller vetenskapliga forskningen överföra modets eller krämarnas logik, den sista skrikets logik enligt vilken man särskiljer sig för särskiljandets skull och utmärker sig genom markeringar.

Alla dessa syften kan sammanfattas i ett ord: oberoende. Liber skulle fylla sin uppgift om den något litet kunde bidra till att konstnärer, författare och vetenskapsmän återtar makten över hur deras alster sprides och värderas. Utan denna makt existerar ingen verklig skaparfrihet.

(Ur Liber nr. 7, övers. från franskan av Donald Broady)

Liber continue...

En octobre 1989, naissait *Liber, Revue européenne des livres*, publié en commun par cinq journaux, *El País*, la *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *l'Indice*, *Le Monde*, le *Times Literary Supplement*. Six numéros ont paru depuis qui tentaient d'offrir à plus de deux millions de lecteurs, répandus dans toute l'Europe, une critique des livres publiés dans tout le continent, et cela, dès leur parution dans leur langue originale.

Mais l'utopie était trop belle : ce supplément étant offert aux lecteurs à titre gratuit, il coûtait d'autant plus cher à chacun des journaux que son tirage était plus fort. C'est pourquoi, de tous les membres fondateurs qui avaient pris le risque de s'engager dans l'entreprise, seul *l'Indice* a décidé de poursuivre aujourd'hui avec nous, et d'autres revues d'Allemagne, d'Angleterre, d'Espagne, de Hongrie, des Pays-Bas et du Portugal.

Liber continue donc et la perte d'une partie de son public initial ne devrait pas l'empêcher, bien au contraire, d'accomplir son dessein originaire : intensifier et accélérer la communication entre les nations en matière d'art, de littérature et de science et, par là, éviter les retards et les malentendus qui empêchent les différents univers intellectuels nationaux d'être véritablement contemporains ; ouvrir l'espace de la curiosité et de l'information intellectuelles au-delà des frontières nationales ou disciplinaires et rapprocher les domaines, parfois artificiellement opposés, de l'art, de la littérature, de la philosophie et des sciences sociales.

Liber continuera à proposer des rubriques permanentes, comme la *Librairie européenne* : étant établie au terme d'une série de "contrôles croisés" entre des critiques et des spécialistes de différents pays et peu exposée, de ce fait, à sacrifier aux complaisances et aux connivences des cercles d'admiration mutuelle, cette sélection de livres parlera autant par ses silences sur les (faux) "événements" (vraiment) "médiatiques" que par ses engagements, brièvement argumentés, en

faveur des ouvrages destinés à durer. Quant à *l'Ethnographie européenne*, elle dressera peu à peu le tableau des particularités ou des particularismes des différentes traditions intellectuelles, des moeurs et des humeurs qui les caractérisent, des modes et des modèles auxquels elles obéissent. Le même souci de donner aux lecteurs les moyens de connaître et de comprendre les différences liées à des histoires séparées est au principe du choix des écrivains, des artistes ou des savants qui seront invités à agir en éditorialistes, avec *l'Opinion*, ou à présenter des *Nouvelles brèves* sur les événements ou les incidents les plus significatifs de la vie culturelle, et, en particulier, sur les mécanismes souterrains de la "fabrique des livres", ou à introduire à tel ou tel des courants les plus avancés de la recherche artistique ou scientifique, avec les *Nouvelles méthodes*.

L'intention sera toujours d'aller à contrepeinte et à contrecourant des forces dominantes et des factions établies, de donner leur chance aux jeunes auteurs, aux genres mineurs ou aux petits éditeurs, et aussi, à l'échelle des nations, aux petits pays ; de rompre avec les croyances indiscutées de toutes les orthodoxies académiques, si puissantes en ces temps de Restauration, aussi bien qu'avec les prestiges éphémères des fausses avant-gardes ; de combattre le misonéisme nationalitaire et élitiste des défenseurs de la Culture, de l'Orthographe et autres fétiches, mais aussi l'avant-gardisme décisoire des faiseurs qui tentent d'introduire dans l'univers de la recherche artistique ou scientifique la logique de la mode et du commerce, celle du dernier cri, de la différence pour la différence, de l'art d'imposer sa marque en se démarquant.

Autant d'objectifs qui se résument d'un mot, indépendance : *Libe*, aura rempli sa fonction s'il contribue tant soit peu à restituer aux artistes, aux écrivains et aux savants, le pouvoir sur la diffusion et l'évaluation de leurs produits, sans lequel il n'est pas de véritable liberté de création.